

při smlouvách dvojstranných vykládá se nejasný projev v neprospěch toho, kdo ho použil (§ 915 o. o. z.); jednání na oko konečně sluší posuzovati podle oněch předpisů, jež dle pravé povahy jeho na ně se vztahují (§ 916 o. o. z.).

d) Pro výklad obchodních smluv platí vedle všeobecného vykladacího pravidla § 6 o. o. z. ještě zásada, že při posuzování jich má soudce hleděti vypátrati pravou vůli kontrahentů a že nemá lpěti na slovním smyslu výrazu (čl. 278 obch. z.). Tím má býti zabráněno, jak Blaschke praví, příliš úzkostlivému pojímání výrazů při smlouvách užívaných.

Dalším pravidlem interpretačním jest, že ve příčině významu a účinků jednání a opomenutí jest bráti zřetel též k obchodním zvyklostem a obyčejům (čl. 279 obch. z. a por. prot. Norimb. konf.), jež sluší však rozeznávati od t. zv. obchodních zvyklostí v čl. 1 obch. z. zmíněných, jež ve věcech obchodních mají podpůrnou platnost vedle práva zákonného.

V. Výklad zákona v jednotlivém případě přísluší soudci; neboť »činnost soudcovská záleží v tom, že soudce na určitý právní případ používá určitého právního pravidla; zákony lze různým způsobem vykládati a svoboda výkladu jest nezbytnou podmínkou zdravého soudnictví.« (Ze zprávy o mot. k vl. osnově zák. ze dne 12. července 1872 č. 112 ř. z.)

VI. Ochrana proti nesprávnému výkladu.

1. V řízení civilním slouží k tomuto cíli pořad instancí, jímž má býti poskytnuta záruka pokud možno správného výkladu a případné nápravy chyb, jichž se v tom směru soudce snad dopustil; ovšem naprosté jistoty správného výkladu nelze ani tím docílit a schází tato ochrana — aspoň z největší části — v řízení ve věcech nepatrných (bagatelních) (srv. čl. Řízení bagatelní). Žaloby syndikátní bude lze užiti v případech nesprávného výkladu velice zřídka a vůbec jen tenkrát, když opírá se o příčinu nebo následek zřejmého porušení zákona, jež obyčejnými opravnými prostředky napraveno býti nemůže, neb o obmeškání povinnosti.

2. V řízení trestním má průchod stížnost zmatečná, bylo-li použito následkem nesprávného výkladu zákona nevhodného ustanovení trestního zákona (§§ 281 odst. 10 a 344 odst. 11 tr. ř.). Kasační dvůr má v tomto případě nebo v případě porušení zákona z pravidla rozhodnouti ve věci samé; nebyly-li však skutečnosti výrokem porotců náležitě zjištěny, nařídí opětné jednání (§ 350 tr. ř.; srv. čl. Stížnost zmatečná). Vedle toho slouží k ochraně proti nesprávnému výkladu zákona v řízení trestním ještě jiné prostředky opravné (odpor, stížnost, odvolání a pod.). Viz čl. Odpor, Odvolání, Stížnosti).

Vyklizení.

Vyklizením rozumí se nucené, za úřední intervence předsevzaté vyprázdnění užívané nemovitosti. Vyklizení děje se buď za účelem provedení práva soukromého, buď z ohledů veřejných. V prvním případě povoluje a provádí je soud; v druhém případě jsou to úřady správní k hájení zájmů veřejných povolané.

I. Soudní vyklizení.

Obyčejným případem je vyklizení místností, by provedeno bylo zrušení poměru nájemního. Jak bylo již ve čl. »Tituly exekuční« zevrubněji vyličeeno, přiznává exekuční řád za jistých podmínek vykonatelnost soudním výpovědím, dále rozkazům soudním, by předmět najatý nebo pachtovaný byl odevzdán nebo převzat, konečně i výpovědím mimosoudním (§ 1. č. 1

a 18 ex. ř. a čl. Tituly exekuční). Kdy nastává pak povinnost vystěhovati se z věci najaté neb ku převzetí její, stanoví § 573 c. ř. s., jež však doplniti sluší čl. XI. úv. z. k. civ. ř. s. Na základě titulů exekučních shora uvedených lze pak žádati za exekuci, jakmile vypršela lhůta, ve které měl předmět najatý nebo pachtovaný býti odevzdán, neb zcela vyklizen (§ 573 posl. odst. civ. ř. s.). Za povolení exekuce nutno žádati u okresního soudu, u něhož výpověď byla dána nebo návrh v I. stolici učiněn, by vydán byl rozkaz odevzdati nebo převzíti předmět najatý nebo pachtovaný a pokud jde o výpověď mimosoudní, u soudu okresního, v jehož obvodu leží předmět najatý nebo pachtovaný (§ 4 č. 2 a 5 ex. ř.). Exekuci provede pak (třeba v neděli a ve svátek § 30 ex. ř.) orgán výkonný tím, že vzdálí osoby a odstraní svršky s předmětu nájemného a tento odevzdá vymáhajícímu věřiteli. Svršky, jež mají býti odstraněny, avšak předmětem exekuce nejsou, buďte orgánem výkonným odevzdány dlužníkovi, nebo jestliže by nebyl přítomen, jeho zmocněnci nebo dorostlé osobě, která k rodině dlužníkově náleží neb u ní slouží. Nebylo-li by osoby ke přijetí oprávněné, buďte tyto věci na náklad dlužníkův orgánem výkonným jinak uschovány; osoby soudu známé, pro které věci ty jsou zabaveny nebo které jinak na ně nárok vznésti mohou, buďte o tom zpraveny; a konečně jestli dlužník prodlévá zpět požadovati věcí těch neb váhá se zapravením nákladů uschovacích a nedovolává-li se ani nikdo jiný svých práv k věcem těm, buďte k nařízení soudu exekučního po předcházejícím pohrožení prodány na účet dlužníkův. Orgán výkonný a každý účastník jest oprávněn dáti podnět k tomuto opatření.

Výtěžek, který zbude po uhrazení nákladů uschovacích a prodejových, budiž pro dlužníka soudně uložen.

II. Vyklizení v právu správním.

V tomto ohledu formulovati lze všeobecnou zásadu, že mají úřady správní u vykonávání jich povinnosti k udržování bezpečnosti, veřejného pořádku a pokoje právo vyklizení naříditi a provésti všude tam, kde dle jich uvážení vyklizení takové jest nutným. Zvláštní případ vyklizení upraven jest v rádech stavebních ve příčině vyklizení chatrných a takových staveb, jež proti povolení byly provedeny (o tom sr. čl. Zboření budov). Rovněž přísluší úřadům správním právo ku vyklizení při požárech, povodních a jiných živelních pohromách a při epidemiích. Speciálně jest zemská vláda dle nejv. rozh. ze dne 23. 1831 povolána při epidemiích tenkrát vyklizení nemocných a nucené jich přenesení naříditi, když nemocní bez pomoci leží v úzké a dusné místnosti neb když jest se obávati rozšíření se nemoci na osoby spřízněné. Zvláštní normy pro vyklizení v právu správním dány nejsou, nýbrž zůstavena jsou dotyčná nařízení úplně volnému uvážení úřadů správních.

Vykonavatel poslední vůle.

I. P o j e m.

Vykonavatel poslední vůle (testamentu) jest ona osoba, již svěřeno bylo uvéstí poslední vůli ve skutek. Zůstavitel může i obyčejným příkazem (mandátem) nebo i neformálním posledním pořízením úkol tento odevzdati určitému důvěrníku (i ženě); rovněž mohou i dědicové smlouvou zřídití vykonavatele poslední vůle. Jmenoval-li zůstavitel vykonavatele své poslední vůle, záleží na vůli tohoto, zda věc tu přijímá na sebe čili nic. Uvázal-li se k tomu, musí buďto sám jakožto zmocněnec uvéstí nařízení